

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Aan de Voorzitter van de
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Binnenhof 4
Den Haag

Directie Europa
Bezuidenhoutseweg 67
2594 AC Den Haag
Postbus 20061
Nederland
www.rijksoverheid.nl

Onze Referentie
Minbuza-2015.69546

Uw Referentie
2015Z16357

Datum 19 november 2015
Betreft Beantwoording vragen van de leden Van Bommel en Karabulut over
Optreden van de Turkse politie en het leger in het zuidoosten van Turkije

Hierbij bied ik u de antwoorden aan op de schriftelijke vragen gesteld door de leden Van Bommel en Karabulut over het optreden van het Turkse leger en de politie en in het zuidoosten van Turkije. Deze vragen werden ingezonden op 12 oktober 2015 met kenmerk 2015Z18875.

De Minister van Buitenlandse Zaken,

Bert Koenders

Antwoorden van de Minister van Buitenlandse Zaken op vragen van de leden Van Bommel en Karabulut (SP) over het optreden van de Turkse politie en het leger in het zuidoosten van Turkije.

Directie Europa

Onze Referentie
Minbuza-2015.69546

Vraag 1

Herinnert u zich uw antwoorden op eerdere vragen over de het optreden van het Turkse leger en de politie in het zuidoosten van Turkije en de oplopende spanningen in het gebied? 1)

Antwoord op vraag 1

Ja.

Vraag 2

Is u inmiddels meer duidelijk over burgerdoden in het conflict, onder meer in de plaatsten Cizre, Nusaybin en Silvan, die onlangs nog werden afgesloten door het Turkse leger en/of de politie? 2) Welke informatie heeft u over burgerdoden in het conflict tussen Turkije en de PKK?

Antwoord op vraag 2

Zoals gesteld in eerdere antwoorden beschikt het kabinet niet over geverifieerde cijfers wat betreft de aantallen burgerslachtoffers. Volgens de in Ankara gevestigde mensenrechtenorganisatie IHD zijn er van begin juli tot 8 oktober meer dan 100 burgerslachtoffers gevallen. De Turkse autoriteiten spreken dit tegen en zeggen dat de meeste van deze doden PKK-leden waren.

Vraag 3

Is het waar dat het inwoners van onder meer deze plaatsen onmogelijk werd gemaakt het gebied te verlaten tijdens de blokkade? Indien neen, wat zijn dan de feiten?

Vraag 4

Hoe beoordeelt u het optreden van de Turkse autoriteiten in Cizre, Nusaybin en Silvan en andere plaatsen? Is dit optreden proportioneel?

Antwoord op vragen 3 en 4

Op basis van het internationaal recht mogen veiligheidsmaatregelen worden getroffen, die noodzakelijk en proportioneel dienen te zijn. Vanwege het oplaaiende geweld van de PKK zijn tijdelijke veiligheidszones uitgeroepen voor een aantal provincies in het oosten en zuidoosten van Turkije met beperkingen voor de mobiliteit van burgers. In deze zones is een aantal maatregelen van tijdelijke aard van kracht, zoals check-points en een avondklok. Het is echter niet zo dat inwoners deze zones niet kunnen verlaten.

Daarnaast hadden de Turkse autoriteiten uitgaansverboden ingesteld in de stad Cizre en in de wijken Silvan en Sur van de stad Dyarbakir. Burgers ter plaatse konden hun huizen gedurende enkele uren of dagen niet verlaten. Intussen zijn deze uitgaansverboden weer opgeheven.

Het is te betreuren dat de omstandigheden en het niveau van geweld zodanig waren dat maatregelen als veiligheidszones met een beperking van de mobiliteit nodig zijn geacht. Deze maatregelen belemmeren het dagelijkse leven van burgers in deze gebieden en bemoeilijken hun bewegingsvrijheid. Dat is voor het kabinet reden tot zorg. Het kabinet heeft er al eerder op gewezen dat de

maatregelen van de Turkse regering tegen terroristische dreigingen proportioneel moeten zijn, inclusief als die uitgaan tegen de PKK.

Directie Europa

Onze Referentie

Minbuza-2015.69546

Vraag 5

Hoe interpreteert u de in april aangenomen Domestic Security Bill? Deelt u de zorgen van Amnesty International dat deze wetgeving tot excessief geweld kan leiden door de Turkse autoriteiten en mede daarom een bedreiging vormt voor de mensenrechten? 3)

Antwoord op vraag 5

De *Domestic Security Bill* geeft meer zeggenschap aan politie en gouverneurs. Volgens de regering is dit nodig om de orde en veiligheid in het land te bewaren. Oppositiepartijen en maatschappelijke organisaties stellen echter dat de politie teveel macht heeft gekregen en dat daarmee de vrijheid van meningsuiting onder druk kan komen te staan.

Nederland heeft net als Amnesty International zorgen over de mensenrechten in Turkije, inclusief de vrijheid van meningsuiting en demonstratie. Nederland spreekt Turkije hier geregeld op aan, bilateraal en in EU-verband. Ik heb op 30 oktober bijvoorbeeld de Turkse ambassadeur aangesproken op persvrijheid in het algemeen en meer in het bijzonder op de invallen, enkele dagen vóór de verkiezingen van 1 november, bij media-onderdelen van het Koza-Ipek concern.

Vraag 6

Bent u, vanwege het oplopende aantal burgerslachtoffers, bereid aan te dringen op een onafhankelijk onderzoek naar het optreden van de strijdende partijen? Indien neen, waarom niet?

Antwoord op vraag 6

Nederland erkent het recht van Turkije om zich te verdedigen tegen terroristische aanslagen, inclusief die van de PKK. Het kabinet blijft erop wijzen dat dergelijke acties proportioneel moeten zijn. Het roept betrokken partijen op het vredesproces zo spoedig mogelijk te hervatten en mensenrechten te respecteren. Dit klemmt des te meer nu het geweld voortduurt.

Nederland heeft de optie van een onafhankelijk onderzoek onder de aandacht gebracht van de Turkse autoriteiten.

1) Aangangsel Handelingen, vergaderjaar 2015-2016, nr. 164

2) Aangangsel Handelingen, vergaderjaar 2015-2016, nr. 165

3) Next in Turkey's curfew dilemma: Nusaybin,

4) <http://www.turkishweekly.net/2015/10/06/news/next-in-turkey-s-curfew-dilemma-nusaybin/>, 6 oktober 2015 & Turkey lifts curfew in Cizre after clashes with the PKK,

<http://www.aljazeera.com/news/2015/09/turkey-lift-curfew-embattled-town-cizre-150911164538843.html>, 12 september 2015.

Amnesty: "Domestic Security Bill" Threatens Human Rights,

<http://humanrightsturkey.org/2015/02/23/amnesty-domestic-security-bill-threatens-human-rights/>, 23 februari 2015.